

RAPPORT 2009/11 LÄNNA EKLANDSKAP

Frida Hermanson och Pär Eriksson

FÖRFATTARE

Frida Hermanson och Pär Eriksson

FOTO

Författarna

KARTOR

Pers Stolpe

© Lantmäteriet 2008, Ur GSD-Fastighetskartan ärende
106-2004/188C

© Lantmäteriet 2008, Ur GSD-Översiktskartan ärende
106-2004/188C

PRODUKTION OCH LAYOUT

Upplandsstiftelsen

KONTAKT UPPLANDSSTIFTELSEN

Telefon 018-611 62 71

Hemsida www.upplandsstiftelsen.se

Utförda åtgärder har delfinansierats av Naturvårdsverkets
åtgärdsprogrammedel.

© Upplandsstiftelsen 2009

BAKGRUND	2
UTFÖRDA SKÖTSELÅTGÄRDER 2009	2
HJÄLMSÄTRA	3
”KLAPPIS” (KLAPPBRYGGAN).....	3
KÄPPVRETEN.....	4
BROBORG.....	4
MELLANTORP	5
HALLKVED	5
ÖVRIG VERKSAMHET INOM ELP LÄNNA	6
ÄLTSJÖN	6
TJÄDERLEKSMOSSEN	6
FORTSATT ARBETE I LÄNNA EKLANDSKAP	7

BAKGRUND

Arbetet med Länna eklandskap är en del av projektet Ekologisk landskapsplanering Länna (ELP Länna) som Upplandsstiftelsen bedrivit i Länna-trakten sedan år 1998. De objekt som ingår i arbetet varav några redovisas nedan, har framkommit genom en rad olika naturinventeringar Upplandsstiftelsen genomfört i landskapet. Arbetet har skett i nära samverkan med Holmens skog. Uppsala kommun har bidragit ekonomiskt till arbetet under många år liksom Länsstyrelsen med medel från Åtgärdsprogram för hotade arter och miljöer. Skogsstyrelsen har genom "gröna jobb"/"natur- och kulturbärarna" utfört en stor del av det praktiska arbetet på plats utöver Holmens skog och lokala entreprenörer. I denna rapport redovisas arbetet som utförts inom Länna eklandskap under 2009 och en kort sammanställning av åtgärder som genomförts tidigare i projektet.

UTFÖRDA SKÖTSELÅTGÄRDER 2009

Under året har arbetet med Länna Eklandskap fortlöpt i sex delområden; Hjälsätra, Klappis, Käppvreten, Broborg, Mellantorp och Hallkved. Varje delområde presenteras var för sig nedan.

Fig. 1: Översiktsskarta över Lännaområdet, där åtgärder utförts 2009.

HJÄLMSÄTRA

Beskrivning: Ca 15 ha strandnära mark bestående av gammal åkermark samt holmar och bryn med grova träd, i huvudsak ek. De första åtgärderna som projektet genomförde i området utfördes år 2004 då ett antal gamla ekar frihögs. År 2007-2008 avverkade Holmen Skog AB flera granplanterade åkrar och återskapade på så sätt den forna landskapsstrukturen med de gamla brynen. Under samma period har stängsel satts upp runt området.

Utförda åtgärder 2009: En komplettering av grindar gjordes i den norra delen av hagen. Ett tillfälligt stängsel sattes upp i den mellersta delen av hagen så att den norra delen kunde betas under 2009. Den norra delen av hagen betades 2009 av ungnöt. SVS "Natur- och kulturbärare" har arbetat vidare med stängselringen av den södra fållan. Då rislimpan ligger kvar i stängselsträckan här har inte stängslet kunnat färdigställas under 2009. En träbro har lagts över diket för att underlätta för djuren att ta sig över diket. Tre stättor samt en informationsskylt om värdefulla hagar har satts upp vid hagen. Stättor, grindar samt skylt har bekostats av LONA.

Fig 2: Stätta och informationsskylt vid Hjälmäsätra.

Fig 2: Ångs-och hagmarkerna vid Hjälmäsätra iordningställdes för beteshävd under året. Delar av granplantningarna stubbröts.

"KLAPPIS" (KLAPPBRYGGAN)

Beskrivning: Gammal igenvuxen ekhage på ca 2 ha i anslutning till badplatsen i Almunge. Här står det flera riktigt grova ekar samt någon grov tall och ask. Mellan träden växer det en hel del hassel, ask, björk, asp samt alsly. Granar avverkades i området för några år sedan och grova träd frihögs. I den östra delen finns det ett öppet område där det växer mycket älggräs. Längs stranden i den östra delen ligger det båtar, en badplats finns i den mellersta delen, i norr gränsar området mot järnvägen.

Utförda åtgärder 2009: En naturvårdsavverkning har utförts där mycket ungräd tagits bort och ekar huggits fram. Stängselringen har slutförts genom att kompletterande stängsel har satts upp samt en gånggrind. Hagarna betades av får under augusti och september. En skylt om värdefulla hagar har satts upp vid hagen. LONA har bekostat skylten.

Fig 3 & 4: Klappis en restaurerad hagmark i anslutning till en liten badplats vid Långsjön Almunge

KÄPPVRETEN

Beskrivning: Gammal igenvuxen ekhage på ca 4 ha norr om vägen mellan Länna och Almunge. Här står det flera riktigt grova ekar samt någon grov lind, ask mm. Mellan träden växer det en hel del hassel, ask, björk och asp. År 2005 genomfördes de första åtgärderna i området som främst inriktades på frihuggning av grov ek.

Utförda åtgärder 2009: En naturvårdsavverkning har utförts där mycket ungräs och hassel tagits bort och ekar huggits fram. Området har stängslats av SVS "Natur- och kulturbärare" med ekstolp och fårnat. Ekstolpen har tillverkats av ek ifrån Länna-trakten. En stätta iordningställdes vid infarten till hagen för att underlätta tillgängligheten till hagen.

Fig 5: Stängsel med ekstolp uppfördes i Käppvreten 2009.

Fig 6: Frihuggning av grov ek vid Käppvreten inleddes år 2005. Området är nu inhägnat och ska betas med får.

BROBORG

Beskrivning: Brant och grovblockig moränhöjd på ca 14,5 ha. På krönet ligger fornborgen Broborg, och i sydkanten andra fornlämningar. Här växer en hel del medelålders och yngre ekar samt någon grov ek och relativt många gamla senvuxna ekar högre upp på kullen.

Utförda åtgärder 2009: Broborg invigdes under våren 2009. Ca 60 får från Åby gård betade i hagen under betessäsongen. En skötselplan har tagits fram för området. En skylt sattes upp som beskriver värdefulla hagar.

Fig 7: Informationsskylt som satts upp vid Broborg.

Fig 8: Ekrikt bryn vid Broborg som huggits fram och nu betas av får.

MELLANTORP

Beskrivning: Sammanlagt ca 30 ha naturbetesmark med en fin hävdgynnad flora samt flera grova ekar. Upplandsstiftelsen presenterade en åtgärdsplan för området år 2001. Sedan dess har stiftelsen och Holmens skog utfört en rad åtgärder i området. Under 2007 utförde Holmen skog AB en naturvårdsavverkning i den östra delen av Mellantorp. Elstängsel sattes också 2007 runt större delen av området. Arbetet med att iordningställa den östra hagen i Mellantorp slutfördes år 2008. 15-20 nötdjur betar hagen.

Utförda åtgärder 2009: Två stättor iordningställdes under år 2009 för att öka tillgängligheten till den fina hagen. En informationsskylt om hagar sattes upp för att informera om värdet av betade hagar. Stängselmaterial, stättor samt skylt har bekostats av LONA.

Fig 9: Restaureringshuggningar vid Mellantorp avslutades år 2008.

Fig 10: Ängsmarkerna vid Mellantorp har en hävdgynnad flora exempelvis maskfingersvamp.

HALLKVED

Beskrivning: Området ligger norr om herrgården och utgörs av starkt igenväxt lövblandskog med inslag av grov ek, lind och alm på blockrik morän samt granplanterad åker/ängsmark. Lövslogen omfattar ca 5,2 ha och granåker ca 2,0 ha. Områdets naturvärden har kartlagts av Upplandsstiftelsen under en

rad år och hyser en stor ansamling rödlistade växter och djur. Bland annat finns flera sällsynta skalbaggar knutna till lind och som omfattas av ett särskilt åtgärdsprogram.

Utförda åtgärder 2009: Granåkerna avvecklades och delar av lövskogen högs ur, främst i brynen. Enskilda träd, främst ek och lind frihögs. Hela området stängslades med stängselstolp av ek som tillverkades på plats. Kor släpptes sedan in i hagen under sommaren.

Fig 11: Restaureringshuggning av hagmark med bl a rik förekomst av lind i Hallkved, vid Funbosjön.

Fig 12: Ekstolp tillverkades på plats vid Hallkved för instängling av betesmarken

ÖVRIG VERKSAMHET INOM ELP LÄNNA

ÄLTSJÖN

Beskrivning: En sänkt sjö i kuperad terräng med ekrika skogar. Upplandsstiftelsen presenterade ett förslag på höjning av sjön år 2001, som ledde till en sådan höjning året därpå. Ekar har frihuggits av Upplandsstiftelsen och Holmens skog i flera omgångar. En stigslinga har invigts som går runt Ältsjön vid Läna-Löt. Framhuggningar av stigen har utförts i samverkan med Friluftsrådet och Holmens skog. Ältsjöstigen, anlades runt sjön med stor hjälp av Stig Björgården/Friluftsrådet. Stigen invigdes i maj 2008.

Utförda åtgärder 2009: En förbättring av dammen har lett till att sjöns vattenyta stigit ytterligare varför delar av stigen måste läggas om och en ny bro anlades under året.

Fig 11: Ältsjöns nordöstra kant. Sjöns vattenyta höjdes år 2001 och ekarna på bilden frihögs 2004.

Fig 12: Bron i sjöns södra del har fått byggas om på grund av ökat vattenstånd.

TJÄDERLEKSMOSSEN

Beskrivning: Ett naturskogsområde med myrmosaik och en mindre sjö, Skärsjön. Upplandsstiftelsen initierade arbetet med ett naturreservat i slutet av 1990-talet. Stiftelsen avgränsade och beskrev området samt förhandlade med flera markägare, bl a Holmens skog (då Modo), på uppdrag av Länsstyrelsen.

Utförda åtgärder 2009: Länsstyrelsen fattade beslut om bildande av naturreservat omfattande 410,7 ha varav 403,5 ha skogsmark.

FORTSATT ARBETE I LÄNNA EKLANDSKAP

2010 fortsätter arbetet med prioriterade objekt som kartlagts inom projekt ELP Länna:

- **Borgardalsbadet:** en utvidgning av den befintliga hagen vid Borgardalsbadet planeras genom avverkning, röjning och stängsling. En stigslinga utgående från Upplandsleden kommer att anläggas.
- **Mellantorp:** en utplantering av den hotade ängsskäreplattmalen planeras. Åtgärden är i enlighet med det Åtgärdsprogram som tagits fram för arten under 2009.
- Uthuggning av gran samt frihuggning av ek planeras i Västra Trandal, som är ett område rikt på fornlämningar längs vägen mellan Länna och Ulvsbygden.
- **Lydingesjön:** Frihuggning samt hamling av gamla lindar planeras

Detta material är en enkel avrapportering där vi redovisar
arbete och resultat inom ett visst projekt som pågått under
det aktuella året.

Box 26074, 750 26 Uppsala
info@upplandsstiftelsen.se
www.upplandsstiftelsen.se